

Gledališče, ki iritira

Slovensko narodno gledališče, koncept in režija **Janez Janša**, produkcija zavod Maska. Stara elektrarna, 28. oktobra.

Ana Perne

Pred slovenskim občinstvom je bil prikazan šele peti del projekta Program!, ki ga je pred dobrim letom začel izvajati pretežno na področju sodobnih scenskih praks delujoči umetnik **Janez Janša** (takrat še z imenom Emil Hrvatin). A je bil ravno zaradi tega občinstvu prav posebno namenjen, saj je narodnostno oznako vključil že v naslov oziroma si je slednjega pravzaprav izposodil kar pri poimenovanih določenih državnih ustanov. Slovensko narodno gledališče (SNG) se zato še ne ukvarja s tem, kar z imenom asociira (torej s takšnim ali drugačnim vidikom specifičnih gledaliških hiš), ampak uporabi sintagmo v njenem neinstitucionaliziranem pomenu. To je namreč gledališče, kot ga dela narod; gledališče brez papiroloških predpriprav, tako rekoč spontano gledališče.

»Slovenski« del je s predhodnimi sicer povezan predvsem po raziskovalni naravnosti in nekaterih ustvarjalnih principih, saj je glede na tematske okvire posameznih delov Program! kljub skupnim točkam, ki jih je mogoče najti pri obravnavi sodobnih scenskih umetnosti in njihove širše umestitve, precej raznolik. Zato je treba tudi naslov projekta brati na neki način dobesečno: kot zaporedje izvedbenih enot, ki je kontinuirano, zato je vsaka tudi enkratna. Slovensko narodno gledališče se je torej minulo nedeljo zgodilo v Stari elektrarni kot premiera brez (ali vsaj nenačrtovanih) ponovitev.

V resnici bi pravi izziv za predstavo pomenilo gostovanje zunaj slovenske prestolnice, če je mogoče, na območju vasi oziroma kako drugače izpeljano soočenje s tamkajšnjimi prebivalci in širšim občinstvom. Tokratna Janševa »akcija« se namreč ukvarja s protestnim plazom, ki so ga lani sprožili dogodki v Ambrusu. Pri tem ne

gre za opredeljevanje (ne)pravilnega ravnanja, niti ne za eksplicitno avtorsko pozicioniranje – četudi je stališče jasno že s samim oblikovanjem scenskega dogodka. Ob premeščanju preverjenih uprizarjajočih form v skupni scenski okvir gradi SNG predvsem na natančno odmerjenem

kopičenju. Slednje je v prvi vrsti časovno (gledalci smo bili predhodno seznanjeni s trajanjem posameznih, v enega spojenih »komadov« oziroma njihove celote), znotraj tega ritmično (na eni strani enakomerno, drugod pospešeno, ustavljaajoče itd.) in tudi glasovno (izmenjavanje med soglasjem, preglasanjem, zamolki, kratkimi frazami). Medtem ko statična zborovska četverica (**Dražen**

Dragojević, Aleksandra Balmazović, Barbara Kukovec in Matjaž Pikalo) selektivno posreduje posnetke, Janez Janša s počasnimi premiki obkroži rob odra ob neprestanem enakomernem izgovarjanju besede »cigani«. Ob ponavljanju, ki je izčrpavajoče in zna z naborom že znanega – s strani medijev po obrokih predstavljenega, zdaj pa v eno združenega – materiala naravnost iritirati. Potek postane jasen takoj, zato je tudi gledalčeva vzdržljivost na preizkušnji. Na drugi strani pa za dinamiko poskrbi prav uporabljeni material, ki se prebije v samo osrčje absurdnosti, in je del nekega časovnega izreza v zgodovini našega naroda. Ta pa, če hočemo ali ne, potrdi svojo gledališkost.

Slovensko narodno gledališče: medtem ko statična zborovska četverica (**Dražen Dragojević, Aleksandra Balmazović, Barbara Kukovec in Matjaž Pikalo**) selektivno posreduje posnetke dogodkov v Ambrusu, Janez Janša s počasnimi premiki obkroži rob odra ob neprestanem enakomernem izgovarjanju besede »cigani«.